

D • N

17/1 1952

Amerikansk utrikesdebatt

Extrema tendenser utom enighetens ram

Ledaren för den utrikespolitiska upplysningen inom en av USA:s största fackorganisationer omtalar att de frågor eller förslag som oftast framställs vid föredrag och diskussioner är följande. Vore det inte bäst att knäcka Ryssland med atombomben, så att det blir fred och lugn i världen? Skall vi inte dra oss tillbaka från Europa och låta européerna sköta sina egna affärer? Han betonar att dessa tankar inte är karaktäristiska för organisationens medlemmar, vilka i regel helt godtar regeringens politik, ja, de ger knappast uttryck ens åt någon bestämd uppfattning hos de personer som uttalar dem. Det viktiga är att de antyder tendenser som i nuvarande läge är föga framträdande i debatten, men som färgar de aktuella meningsskiljaktigheterna och i en framtid kan bli avgörande.

Att börja ett preventivkrig mot Ryssland, det är en idé som kan synas innebära raka motsatsen till förslaget att inställa hjälpen och avskriva löfena om hjälp till Europa. I det ena fallet kan man tala om en aggressiv nationalism, i det andra om isolationism. Men dessa stämningar går ofta samman i amerikansk opinion. Och de kan sägas böttna i likartade attityder: Vad man önskar är, för att schematisera och skärpa tanken, att göra slut på utrikespolitiken, att återgå till den goda gamla tiden av utrikespolitisk oskuld, antingen genom att USA en gång för alla ordnar världen eller genom att USA vänder sig bort från världen.

Å andra sidan finns exempel på hur uppfattningar som ter sig diametralt motsatta kan leda till rekommendation av en och samma extrema politik. Den berömda överste Mc Cormick, chef för Mellanvästerns största tidning, Chicago Tribune, är, det är i och för sig en paradox, på en gång nationalist och isolationist. USA, och främst Chicago, som är USA:s

kärna, beskrivs som det högsta i mänskligheten. Det dekadenta Europa förtjänar ingen hjälp, och USA är inte i behov av dess hjälp; den dag det blir nödvändigt kan USA med ett slag krossa Ryssland, förhatligt genom sin makt och sin kommunistiska ideologi. I samma stad som Mc Cormick lever Robert Hutchins, Chicagouniversitetets ryktbare kansler, initiativtagare till och ledare av organisationen för "världsstyrelse nu". Medan Mc Cormick är nationalist och isolationist, är Hutchins alltså utpräglad internationalist: ett världsrike med regering och parlament skall skapas, med USA som en delstat eller provins. Men hur skall man göra om Ryssland vägrar, eller rättare då Ryssland vägrar att gå in i världsstaten. Jo, förklarade Hutchins för ett par år sedan, då är ett krig för att tvinga Ryssland berättigat. "Världsstyrelsen" — en organisation som tänkes vara upprättad utan rysk medverkan — "kan göra uppbyggandet och upprätthållandet av en rättvis regering över världen till krigets syfte. Ett krig utkämpat på detta program skulle bli det första i världshistorien för fredens sak." Internationalisten Hutchins blir alltså än mera extrem i sina fordringar än nationalisterna som Mc Cormick och James Burnham. Han vill, liksom Wilson, ha "ett krig som gör slut på alla krig", men som i realiteten blir förvillande likt ett preventivkrig. Och liksom sin motståndare Mc Cormick tar Hutchins avstånd från Atlantpakten och motsvarande sammanlutningar; de är alltför ynkliga i jämförelse med den världsregering som kräves.

De extrema linjerna utanför enighetens ram är å ena sidan den aggressiva politik vars kulmen blir ett preventivkrig, å andra sidan den passivitet som hamnar i en isolationism av förkrigsmodell. Vad ovan sagts illustrerar att dessa motsatta linjer kan finna stöd i en och samma attityd av otålighet, av pessimism, av längtan efter det förgångna — och att tillika en och samma handlingslinje kan vara anknuten till skilda politiska motiv och åskådningar.

För förståendet av fluktuationerna i amerikansk debatt är dessa fakta grundläggande (den klaraste analysen av dem finns i Gabriel Almonds briljanta arbete *The American People and Foreign Policy*). Man kan utgå från att Mac Arthurs stora om också kortvariga propagandasuccès förra våren berodde på att han tillfälligt lyckades samla nationalist, isolationister och andra på mera speciella punkter missnöjda grupper. Och då en politiker som senator Taft inom enighetens ram framträdde med divergerande åsikter får man komma ihåg att han i realiteten också väddar till och vinner grupper vilkas åsikter ligger klart utanför denna ram. För de propagandister som i dagens läge vill vinna gehör för kritik av regeringen gäller det att stanna inom det rimliga och godtagas gräns och att samtidigt locka extremisterna utanför — om möjligt extremisterna på båda sidorna eller om man så vill på alla sidor. Läget liknar det som uppstår när i ett land vissa ytterlighetsriktningar är förbjudna: politikerna söker i löndom fånga deras röster.

Av de båda huvudtendenser som nyss berördes är den isolationistiska utan tvivel den mest betydande. Ty här kan de eljest mest skilda riktningar samlas: kommunisterna och deras medlöpare samt tredje-ståndpunktarna, de konservativa nationalisterna som vill att USA skall vara mäktigt, men inte samverka med de lägre och svagare folken, pacifister som säger nej till alla maktmedel, internationalister som vill fulländning och inga halvmesyrer, alltså världsregering, men inte Atlantpakt.

Det har redan tillräckligt understrukits att särthenderna för närvarande är av ringa betydelse, att en väldig majoritet är enig i huvudsakliga punkter. Att denna enighet bevaras är ur Europas och världens synpunkt en livssak. En samverkan med USA som inte innebär underordning men ett godtagande i princip av den mäktigaste demokratiens ledarskap är, såsom den kanadensiske utrikesministern uttalar, de västeuropeiska staternas bidrag till upprätthållandet av enigheten i USA — en grundval för de fria folkens existens.